

Strupi, sta ravno v Blaznikovi tiskarnici prišla na svetlo in ju naročniki zamorejo prejeti v imenovani tiskarnici proti temu, da odrajtajo 24 krajc., če pa želé teh 6 pól po pošti dobiti, za poštino še 6 krajc. Za natis sta pripravljena sedaj še dva dela, namreč sodniško živinoznanstvo ali nauk od cesarskih postav pri kupčii in družih primerljajih, in pa znanstvo vsih delov, iz katerih je živinsko truplo sestavljeno in njih opravil v zdravem stanu, in potem bo to obširno delo popolnega živinozdravstva doveršeno.

Kratkočasno berilo.

Huda baba.

(Konec.)

Čez ene dni se sliši, da je kraljeva hči zbolela in da je od hudiča obsedena. Iz vse dežele vrejo zdravniki, pa nihče ni vedel pomagati. Na to se napravi tudi mož s svojim zelišem na pot in gré v mesto, kjer je kralj prebival, in naravnost k njemu.

Ko pride blízo sobe, kjer je bolna kraljičina ležala, vidi zdravnike okoli letati, al vse je bilo zastonj; vrag se je derl iz nesrečnega dekleta in jih vse zasmehoval. Zdaj je hotel tudi mož se obsedeni blízati, pa ga ne pusté; podá se tedaj naravnost h kraljici, ji reče, da je zdravnik in da ima neko zeliše, s katerim je pregnal že veliko hudičev.

Kraljica storí, kar bi bila vsaka mati na njenem mestu storila, pelje namreč moža neutegoma k svoji hčeri. Ko ga vrag zagleda, že od deleč zakriči: „Si ti prišel, brate?“ „Da! tukaj sem“ — odgovorí mož. „Prav je, stori, kar sem ti veleval, in zapustil bom kraljevo hčer, — al povem ti, da nikamor drugam ne hodi za mano, sicer bo huda za te“. To pa sta govorila tako tiho med seboj, da ju nihče ni razumel. Na to izvleče mož zeliše iz torbice, pokadí ž njim deklico — in ko bi trenil, je bila zdrava kot riba.

Osramoteni so zapustili zdravniki kraljevo poslopje; moža pa objemata kralj in kraljica kot svojega sina, mu dasta drage oblačila in edino hčer za ženo, in kralj mu daruje še polovico svojih dežel.

Čez več časa pa je obsedel vrag hčer še imenitnišega kralja, ki je bil sosed unemu.

Po vsem kraljestvu išejo pomoči; ker pa nikjer pomoči ni bilo, zvedó, da bližnji kralj je tudi imel hčer obsedeno, in da tisti zdravnik, ki jo je ozdravil, je sedaj zet kralja. Berž piše kralj nesrečne hčeri unemu, naj mu pošlje zdravnika, ki je njegovo hčer ozdravil, in da mu hoče dati, karkoli si le poželi. Ko kralj svojemu zetu to pové, se spomne ta tistih besed, ki mu jih je vrag pri svojem slovesu rekel, in si ne upa tje iti; izgovarja se tedaj, da se več ne peča z zdravlilstvom in da je že vse pozabil.

Ko kralj unemu kralju to naznani, mu piše vdrugič pismo in mu žuga z vojsko ga napasti, ako mu ne pošlje zdravnika. Na to velí kralj svojemu zetu, da vsi izgovori nič ne pomagajo, in da mora iti nesrečni kraljičini na pomoč.

Nerad se spravi na pot in ko pride k obsedeni deklici, se začudi vrag nad njim in ga ostro posvari rekoč: „Kaj pa je, brate, tebe prineslo sem? ali ti nisem rekel, da ni maš nikdar več za mano iti?“ „Oj, dragi brate“ — mu odgovorí kraljev zet — „vedi, da te nisem prišel preganjat iz kraljeve hčeri, ampak le vprašal bi te rad, kaj mi je početi, ker je moja žena spet iz luknje ven prišla? Da mene išče, to še ni nič tacega, — al ona išče vsa razkačena tebe, ker mi nisi dovolil je iz jame potegniti“.

„Kaj zlodja! tvoja žena je spet na svetu?“ zavpije vrag, jo pobriše iz obsedene deklice, in teče, kar more, in se skrije globoko v sinje morje, da nikdar več a ni bilo med ljudmi viditi. Tako se je zbal hude babe.

Novičar iz avstrijskih krajev.

*Iz Gorice ** Vemo, da bojo naši listi ustregli svojim bralcem, ako jim povedó od neke naprave v Gorici, ki se je ustanovila 21. avg. 1853 in katero popisuje prof. dr. Fiori v terž. časnikih. Je pa ta naprava izrejalšče (gojišče) zanemarjenih in tacihi otrok, ki nimajo starišev. V posebni hiši z dvoriščem in verticom, v kateri stanuje sedaj 38 tacihi otrok od 10. do 16. leta, ki so bili popred večidel vlačugarji in nekteri še kaj hujega. Po maši vsako jutro se učé v hiši branja, pisanja, rajtanja in risanja; potem pa gré vsak, spremljen od hišnega hlapca, k svojemu rokodelstvu zunaj hiše. Celi dan dela fant pri svojem mojstru, ki mu opoldne tudi kosilice dá; zvečer ob 7. pride vsak spet domú in se spet eno uro učí; ob 8. je večerja; po večerji se enmalo oddahnejo in molijo, ob 9. pa grejo spat. Ob nedeljah in praznicah imajo domá kosilo; popoldne se grejo pod vodstvom gosp. nadzornika sprehajati. Kar jih je boljih fantov, spavajo vsi skupaj v eni veliki spavnici pod očmi hišnega hlapca; kar jih je bolj porednih, so pa ločeni v manjšo sobico. — Komaj so ene mesce v tem izrejalšču, so že vsi drugačni. Čast in hvala v tem gré vodju te naprave gosp. Antonu Sesiču in pa nadzorniku in učitelju gosp. Rudolfu Piberniku, ki se na vso moč trudita za otesanje in omikanje teh zapuščenih fantov.

Od savinske doline 13. nov. Čedalje bolj pomanjkuje tukaj gotovega dnarja; hira tergovina in noben človek skoraj ne more plačevati dolgov svojih; med tim pa kupujejo lakomni barantači razun živežev tudi še tū pa tam zahranjene cekine, ter jih pošiljajo v ptujino. Gotovo gré tudi naše zlato čez ogromno morje, ter se zgubivlja s kervjo pred v pustinjah bregovitega Kríma. — Pripetilo se je nedavno v bližnjem tergu M. nesreča, da je neka mati dojenčika svojega bila zadušila. Imela ga je namreč pri sebi v postelji ter ga dojila, potem ga položí poleg sebe pod odejo in zaspí. Zjutraj je bil dojenček mertev. Lahko vsak zapopade, kako se je vstrašila mati pri tem pogledu! Po tergu se je bil pa čuden hrup zagnal in govorilo se je marsikaj o tem primerljaji. Sodniško-zdravniško pregledovanje je pa dokazalo, da mati ni bila umora kriva, temoč da se je nesreča le pripetila, ker mlada žena ni vedila, kako ravnati z novorojenčkom, da bi bilo prav. Naj bi pomnile matere sploh, ktere dojé, da ni varno imeti ponoči deteta v postelji zraven sebe, ker mnogo nesreč se je že naključilo zavoljo tega. J. Š.

Iz Kočevja 12. nov. Serce me naganja, vam naznaniti lepo djanje tukajšnega okrajnega glavarja gosp. Antona Gerčar-ja. Dobro znan je žalostni stan kočevskih šolskih poslopij in cerkev, še bolj pa naduha termastih ovér, ki ljudstvo zlo zlo moré. Živa potreba je bilo prave šolske hiše in učiteljev, kar je naš okrajni glavar g. Gerčar v veliko svojo zaslugo in slavo v enem letu dognal. Le sam Bog daj, da bi se cerkveno kočevsko predstojništvo za novo cerkev „tandem aliquando“ pognalo, ker kmalo ne bo razločiti: ali gré človek memo cerkve ali memo —. Ker pa nam je slavna vlada takega glavarja v Kočevje poslala, se smemo iz njegovega prizadetja še mnogo dobrih naprav nadjati, ker je mož prave glave in pravega serca. Idrijanski *).

Novičar iz raznih krajev.

S cesarskim patentom od 5. t. m. je bila nova za vse avstrijske dežele veljavna zaveza (konkordat) med avstrijsko vlado in sv. očetom papežem v cerkvenih zadevah katoliške cerkve razglašena. Poglavitni deli konkordata so ravno tisti, kakor smo jih v 83. listu že oznanili. — Ker se pogosto primerja, da se fantje, ki imajo v

*) Obljubljeno bo nam ljubo.

vojake (soldate) vzeti biti. na eno ali drugo vižo pokvečijo, češ, da potem ne bojo za vojaški stan pripravi, je vsim cesarskim gosposkam došel ukaz, naj s takimi ostro po postavi ravna in vsacega vzamejo, da pride potem ali k vojaškemu voznistvu ali pa za hlapca v bolnišnico. — Iz Dunaja se sliši, da se ima nek zavoljo veliko večje dragine vsih življev plača cesarskim vradnikom povikšati, in da je minister Bruk nasvetoval, naj se vsim poviša za 10 gold. pri 100. — Konji se prav pridno koljejo v dunajskih mesnicah; po novem letu so jih že zaklali čez 1100, in mesa od njih prodali blizo 400.000 fantov, funt večidel po 5 krajc. — Na Marskem je po več krajih huda goveja kuga, in že se je v en grad „Neuhof“ na doljno Austrijo prikradla. Da se ne razširi dalje, je na meji med Marskem in doljno Austrijo straža žandarjev in vojakov postavljena, ktera brani, da nobeno govedo ne sme čez mejo, pa tudi kože, rogovi in sicer nič govejega blaga ne. — Letos je bilo v Marijacelu čez 800.000 ljudi na božji poti. — Premoga (Steinkohlen), kterege se je v našem cesarstvu pred 10 leti nakopalo v vsem skup nekaj čez 12 milijonov centov, se je lani pridelalo 33 mil. 178.536 centov. — Zlata se je lani pridelalo v vsih rudnikih našega cesarstva 6381 dunajskih mark, srebra pa 134.330; med tem je znesel pridelk v cesarskih rudnikih: zlata 3345 mark, srebra pa 127.573, — v drugih necesarskih rudnikih pa: zlata 3036, srebra pa 6757. — Iz vojske v Krimu nič novega. Iz južnega in severnega Sevastopolja se je te dni po Dunaji novica razširila, da obé strani se pripravljate na nasprotno bombardovanje. Iz Varšave razglasa naj novejšo telegrafno oznanilo, da je car Aleksandar 7. t. m. Nikolajev zapustil in se v Krim podal osebno zahvalit junaško armado. Ko se je prepričal, da je stan ondašnje armade popolnoma dober, se je 12. t. m. podal čez Moskvo v Petrograd. — V podonavskih terdnjavah se nabira tako sila obilo živveža, da se iz tega očitno kaže, da prihodnjo spomlad mislijo zavezniiki vojsko začeti ob Donavi. — V terdnjavi Kars Turkom čedalje bolj živveža primanjkuje. — Poglejmo

kaj se godi v Stokholmu, glavnem mestu švedskega kraljestva. Cesar Napoleon je poslal generala Canroberta tje, naj izroči kralju véliki križ francozkega reda „častnega legijona“; pglavitni namen tega poslanstva pa je, naj slavni general pridobi švedskega kralja v zavezo zoper Ruse. Francozki poslanec je bil z naj večjo častjo sprejet — 8 belcov so mu vpregli v kočijo, v kateri se je h kralju peljal — ali bo pa zavezo s Švedijo kot drago nevesto Francozom domu v Pariz peljal, je drugo vprašanje, o katerem gotovo angleška vlada vse drugač misli kot francozka; una hoče le vdinjanih armad, kakor je sardinska, ne pa zavez z vladami, ktere bi jim utegnile pozneje zoperne biti; zato se Angleži zlo zlo mlačni v sklepovanji novih zavez in čestoré zdaj eno stopnjo naprej, kmali storé dve nazaj; to je tudi pglavni vzrok, da vse prizadevanje francozke vlade za pridobitev novih zveznikov nima pravega vspeha. — Rusovska in turška vlada ste prepovedale vožnjo žita iz svojih luk. — Cena cukra je spet poskočila; pravijo zato, ker je za 3 mil. centov manj cukrene moke letos v Europo prišlo. — Na Laškem je reka Pad strašne povodnji naredila, ker je skozi 4 milje deleč povsod iz svojih bregov stopila. — Iz Rima se piše, da drugi sin kneza Kaninskega (druzega brata rajncega cesarja Napoleona Bonaparta) Don Lucian Bonaparte bo berž potem za kardinala povzdignjen, ko bo za mašnika posvečen; sedaj ima še le perve štiri blagoslove. Ko je oče njegov po padu Napoleonove oblasti na Rimsko se podal, so mu dali zemljiše Kanino (Canino) s primkom „knežije“ in odtod se stari Lucian Bonaparte imenuje knez Kaninski, čigar sin je stopil v duhovski stan, bo morebiti kadaj papež in tako Napoleonova rodovina na prestolu rimskem.

V imenu jugoslovanskem „asfodila“

nam slavno vredništvo „gosp. nov.“ v 45. listu teh „Novin“ odgovarja, da se „asfodil“ zove v Lici: crienjuša, v Dalmaciji pa morodak.

Náglica se rada kazni.

(Dalje.)

Hema.

Le vendar lep, vesel je takšen dan
Za materno sercé, Obá sta dobra.
O Jerman, ljubi moj predragi brat,
Nič ne pogrešam, kar sem kdaj želela,
Ker moje želje je popolnoma
Zadovolila vredna namestitev.
Ti veš, da sem ko ti vsa hrepenela
Živeti v vedni čistosti na zemlji
In nuna kakor ti opat postati.
Spolnile so se tebi želje serčne,
Al jaz sem volji starišev se vdala
In volji svitle zlahtnice preblage,
Gospé pobožne naše cesarice,
Rednice trupla, bolj še duše moje.
In ne kesám se; mož je angelj ves,
In sina sta mu v vsem enaka, dobra.

Jerman.

Vse res: mož dober, sina dobra, blaga,
Ti srečna med veliko si ženami,
In hotel Bog, da stalno tak bi bilo!
Ti si zredila prav otroka svoja,
In čednosti sta kakor ti si polna;
Le enega se zdi mi nisi še
Opázila: sinova se mi zdi
Sta kakor oče kdaj pa kdaj prenagla,
Izruj iz njunih serc še to malenkost.
Drobno je zernice goruščino,
Iz zernica priraste pa drevo;

Otrínček mičken padši na netilo
Požar postane; praskica ne koj
Oprana, lečena, se prisadí,
Po roci, nogi, drugem udu je.
Ne grajam te, preljuba sestra ne;
Ti si prezerla; scer sta dobra, blaga,
In blagor tam, kjer taki so otroci!
Ti si prezerla; scer sta že odrastla,
Al dobra sta, pokorna, radoslušna,
In to je lepo.

Hema.

Hvala, dragi brat,

Da si opomnil me, ker lahko se
Pregleda kaj, zato ti hvala lepa!
Ti veš, da gledala bom, se trudila,
Na sercu bolj ko vse sta mi sinova.

Jerman.

To vem, to znam, o tem ni stvarce dvombe;
Od kod drugot se pa sinovoma
Ni báti nič pohujšanja, je res;
Sicer je svet hudoben naše dni,
Posebno pa plevél nečistosti
Razširja vsestran korenine kužne
In rast podjeda čednostne pšenice,
Da medlo je nje klasje in ne plenja.
Al njiva, kjer sta ona dva dorastla,
Je bila skerbno pleta; toliko
Odrastla sta, da je plevél brez škode
In tudi se razširjati ne more.
Jaz vem, od nju gre dober glas; celó
V Šentlampertu pri nas sem slišal sam
Ljudi hvaliti ju, kako sta Božja,

Kako hudobne rudarje svarita,
In clo kaznujeta nektere. To
Je prav, jaz pravim, in ljudje z menoj
„Takó je prav to“, govorijo vsi,
Al marsikdo pristavlja: „jaz bi pa“
Nekoliko le prej pomislil. To
Je blaga sestra, kar sem prej ti pravil,
Modrost premišlja, nikdar ni prenagla.
(Vilko in Hartvig prideta.)

Hema.

Vse bom zapomnila. — O sin moj Vilko
Le k meni sem na materno sercé,
Da te objamem Vilko, in ti Hartvig!
Poglej nebó ju, daj vse dobro vama.
Lej Jerman, lej ju: moj ponos in slavo!

Jerman.

Bog vaju blagoslovi, dobra sina!

Sluga (pride).

Milostljiva gospá, nekdo bi rad
Govoril z vami, nek možak in ženska,
Gosposka sta oba, obéh obraz
Je bled kot zid; morbiti sta nesrečna,
Al njun pogled bolj grozo znani kot
Nesrečo.

Hema.

Reci jima priti.

Sluga.

Bom. (odide).

(Dalje sledí.)